

Kun vuoden 2013 rekisteröinnit toukuussa päättyivät, kemianteollisuuden yritysten Reach-osastoille on luvassa hetki rauhallisempaa aikaa. Edessä on kuitenkin pian uusia haasteita, sillä monet yritykset joutuvat täydentämään rekisteröintejään uusilla tiedoilla oma-aloitteisesti tai kemikaaliviraston päivityspyyntöjen seurauksena.

Oma lukunsa ovat tuotekehityksessä valmis-teilla olevat uudet aineet. Uusia aineita koskevia Reach-selvityksiä ja -rekisteröintihankkeita käynnistetään jatkuvasti muun muassa prosessi-teollisuuden sivutuotevirtojen tuotteistamiseen liittyvissä tapauksissa.

Kun yritys pyrkii hyötykäyttämään prosessi-teollisuuden jätteitä, ongelmia aiheuttaa jäte- ja kemikaalilainsäädännön välinen ristiveto. Yhtäältä olisi pyrittävä parantamaan materiaali-tehokkuutta ja täyttämään uuden jätelain myötä tiukentuneet kierrätysvaatimukset.

Jätelain etusijajärjestys edellyttää, että jäte on ensisijaisesti valmistettava uudelleenkäyttöön ja toissijaisesti kierrätettävä materiaalina johonkin muuhun käyttöön. Mikäli kierrätys ei ole mahdollista, jäte on hyödynnettävä muulla tavoin, esimerkiksi polttamalla se energiaksi. Jättemäärien vähentämiseen ajaa myös vuoden alussa kiristynyt jätevero.

Jätteiden kierrätystä takaisin tuotteiksi saatavat kuitenkin vaikeuttaa Reach-asetuksen asettamat velvollisuudet. Reach-rekisteröinti voi aiheuttaa jättemateriaalia kierrättäjälle yritykselle merkittäviä lisäkustannuksia ja viedä aikaa useita kuukausia.

TÄRKEÄ YMPÄRISTÖ- LUPAHAKEMUS

Reach-asetuksen perussääntö on, että kaikki EU:ssa valmistetut ja unionialueelle maahan-tuodut kemialliset aineet on rekisteröitävä kemikaalivirastoon.

Jätteet ovat kokonaan asetuksen ulkopuolella, eikä sivutuotteitakaan tarvitse rekisteröidä silloin, kun niitä ei saateta markkinoille.

Reach-velvoitteet kuitenkin realisoituvat, mikäli jäte lakkaa olemasta jäte, tai sivutuote toimitetaan hyötykäyttöön.

Kun pohditaan, oliko jäännösmateriaali alun perinkään jätettä tai onko se lakannut olemasta jätettä, pohjana ovat jätelakiin kirjatut EU:n yleiset sivutuote- ja tarkemmat ei enää jätettä -määritelmät, joita EU-komissio on antanut ja antaa jatkossakin yksittäisille jätėjakeille. Monien jäännöstuotevirtojen jätetatus perustuu kuitenkin ainakin toistaiseksi jätelainsäädännön yleisiin periaatteisiin ja aiempiin viran-omaispäätöksiin.

Hieman yllättäen Reach-vaatimusten ratkaiseva kirjaus saatetaan tehdä silloin, kun kirjoitetaan ympäristölupapäätöksen jätteitä koskevaa lukua.

Kirjaamalla päätöksen selkeästi yritys voi

JÄTE VAI KEMIKAALI

Kierrätysmateriaali on haastava Reach-tapaus

Jäte- ja kemikaalilainsäädännön ristiveto tuo haasteita prosessi-teollisuuden jätteiden hyötykäyttöön pyrkiville yrityksille.

osoittaa jäännösmateriaalin pysyvän jätteenä, lakkaavan olemasta jätettä tai olevan alun perinkin sivutuote. Reach-näkökulma tulisi siksi mahdollisuuksien mukaan ottaa huomioon jo ympäristölupaa haettaessa.

KIERRÄTYSPOIKKEUS VAPAUTTAA REKISTERÖINNISTÄ

Käytännössä kierrätysmateriaalien rekisteröintivelvoite konkretisoituu hyvinkin usein, sillä kemikaalivirasto tulkitsee valmistusprosessiksi niin jättemateriaalia kemiallisesti kuin mekaanisestikin muuttavat käsittelyprosessit.

Jos kierrätystä varten tehtävän käsittelyn seurauksena kuitenkin syntyy aine, jonka joku muu on jo rekisteröinyt, ei kierrättäjällä ole rekisteröintivelvoitetta.

Tämän niin sanotun kierrätyspoikkeuksen hyödyntäminen edellyttää, että materiaali sopii rekisteröinnin tehneiden ainemäärittelyn piiriin ja että kierrättäjällä on käytössään käyttöturvallisuustiedote tai vastaavat tiedot.

Merkittäviä kustannuksia saattaakin syntyä siitä, että kierrättäjä joutuu kuitenkin ostamaan oikeudet rekisteröinti asiakirjan keskeisen osaan, altistumisskenaarioihin, jotka tarvitaan vaarallisiksi luokitelluille aineille.

AINEMÄÄRITTELY RATKAISEE PALJON

EU:n uusi kemikaalilainsäädäntö edellyttää yrityksiltä kaikissa tapauksissa riittävän aikaista ennakkovarautumista. Oikean Reach-strategian valinta korostuu kuitenkin silloin,

Jätettä, ei-enää-jätettä vai sivutuotetta?
Luokittelu saattaa vaikuttaa siihen,
koskevatko materiaalia Reach-velvoitteet.

kun kyseessä on niin sanottu uvcb-aine, joita ovat koostumukseltaan tuntemattomat tai vaihtelevat aineet, monimutkaiset reaktiotuotteet tai biologiset materiaalit. Prosessiteollisuuden sivutuotteet ja jätteistä jalostetut tuotteet ovat uvcb-aineita lähes poikkeuksetta.

Reach-strategian tärkein siirto saattaa olla sen ensimmäinen askel eli ainemääritys. Aineiden samuudesta päätetään Reach-asetuksen mukaan lähtökohtaisesti yritysten kesken. Vaikka ainemääritylle on annettu sinänsä selvät pelisäännöt, uvcb-aineiden määritelmään jää useimmiten pelivaraa.

Kustannusten jaon tai oman liiketoiminnan suojaamisen kannalta ei olekaan yhdentekevää, millaisen ainemäärityksen yritys esittää esirekisteröinnissä tai kemikaalivirastolle tehtävässä tiedustelussa.

Rekisteröintiyhteistyötä voi ja tulee tehdä saman aineen muiden rekisteröijien kanssa, sillä se säästää kustannuksia. On kuitenkin myös tilanteita, joissa Reachin mukainen yhteistyö muiden rekisteröijien kanssa saattaa olla yrityksen liiketoiminnalle haitallista. Silloin yhteistyö

kannattaa rajata vain lainsäädännön edellyttämään minimiin.

ONKO REKISTERÖINNISTÄ YRITYKSELLE HYÖTYÄ?

Tämän kysymyksen kuulee usein, kun puhutaan jäteperäisten tuotteiden Reach-rekisteröinnistä.

Rekisteröinti on ensisijaisesti velvollisuus, joka jokaisen EU:ssa toimivan kemiallisen aineen valmistajan ja EU-maahantuojan on täytettävä. Myös jäännöstuotteiden tuotteistamisessa kyse on yrityksille kuitenkin liiketoiminnan näkökulmasta kannattavien ratkaisujen etsimisestä.

Rekisteröinnistä aiheutuneiden kustannusten takaisinmaksuaika voi joskus olla niin pitkä, että on taloudellisempaa jatkaa läjittämistä kaatopaikalle, vaikka jätevero onkin korkea. Lainsäätäjän toivoisi pyrkivän poistamaan tällaiset kierrätysmateriaalien käyttöä ehkäisevät kannustinloukut.

Pelottavia esimerkkejä Reach-rekisteröinnin kustannuksista riittää. Yhden aineen rekisteröinnin kustannukset jäävät kuitenkin useimmiten kymmeneen tuhansiin euroihin, jos niitä voidaan jakaa saman aineen muiden rekisteröijien kanssa.

Toisaalta Reach-rekisteröinti voi jättemateriaalien kierrätyksessä olla yksi merkittävä askel kohti ”virallisen tuotteen” asemaa ja tuoda merkittävää lisätietoa materiaalista ja sen käytön turvallisuudesta. ■

Aloita kierrätysmateriaalien Reach-velvoitteiden hallinta selvittämällä vastaukset näihin kysymyksiin:

- ▶ Onko kyseessä Reachin mukaan jäte, aine, seos vai esine?
- ▶ Onko Reach-rekisteröinti välttämätön tai kannattaako se tehdä tuotestatuksen vuoksi?
- ▶ Voiko kierrätyspoikkeusta soveltaa?
- ▶ Voidaanko hyödyntää kevennettyä väliuoterekisteröintiä?
- ▶ Onko mahdollista saada väliaikainen vapautus Reach-rekisteröinnistä tuote- tai prosessikehityksen vuoksi (ns. PPORD-vapautus)?

Kirjoittaja toimii muun muassa kemikaali- ja jätelainsäädäntöön erikoistuneena lakiasiantuntijana Linnunmaa Oy:ssä.

joonas.alaranta@linnunmaa.fi

ECO Expo Asia
國際環保博覽
International Trade Fair on Environmental Protection

28 – 31 October 2013
AsiaWorld-Expo, Hong Kong
www.ecoexpoasia.com

Green Tech for a Low-carbon Economy

Five highlighted themes:

- Air & Water Quality
- Eco-friendly Product
- Waste Management & Recycling
- Energy Efficiency & Energy
- Green Building

World-class Industry Event:

- Eco Asia Conference

Enquiry
Messe Frankfurt (HK) Ltd
Tel: (852) 2802 7728 Fax: (852) 2598 8771 ecoexpo@hongkong.messefrankfurt.com

Organisers: **messe frankfurt**

Co-organiser: **Environment Bureau**
The Government of the Hong Kong Special Administrative Region